

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چگونه

با خودکار خوب بنویسیم؟

مجموعه اصول و قواعد خوشنویسی خط ریز «تحریری»

تألیف: بهنام محمدی

انتشارات احرار تبریز

۱۳۸۴

محمدی، بهنام، ۱۳۵۷ -

چگونه با خودکار خوب بنویسیم: (مجموعه اصول و قواعد خوشنویسی خط ریز تحریری) / مؤلف بهنام محمدی --- تبریز: احرار، ۱۳۸۴.

و ۱۵۲ ص: (انتشارات احرار؛ ۵/۱۶)

۱۲۰۰۰ ریال ISBN: 964-5888-88-3

کتابنامه: ص. [۱۵۲].

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. خط نستعلیق -- راهنمای آموزشی. ۲. خوشنویسی -- راهنمای آموزشی. الف. عنوان. ب. عنوان: مجموعه اصول و قواعد خوشنویسی خط ریز «تحریری».

فا ۷۴۵/۶۱۹

۳م ۲۳ ف / NK۳۶۳۹

۱۷۹۳۲ - ۸۴م

کتابخانه ملی ایران

عنوان : چگونه با خودکار خوب بنویسیم.

مؤلف : بهنام محمدی

ناشر : احرار تبریز ۰۴۱۱-۳۳۴۸۴۸۰

تیراژ : ۲۰۰۰ جلد

چاپ : اول- ۱۳۸۴

تعداد صفحات : ۱۵۲ صفحه رقعی

شابک : ۹۶۴-۵۸۸۸-۸۸-۳

بهاء : ۱۲۰۰ تومان

فهرست مطالب

۵	پیش گفتار
۷	مقدمه
۹	سخنی با هنرجو
۱۱	گام اول (خط زمینه)
۱۹	گام دوم (دندانه‌ها)
۲۵	گام سوم (قواعد ترکیب حروف)
۲۸	گروه ۱ (آ-ل-ک-گ)
۳۷	گروه ۲ (د-ذ-ر-ز-ژ)
۴۷	گروه ۳ (ف-ق-و)
۵۳	گروه ۴ (ه)
۶۱	گروه ۵ (ع-غ)
۷۰	گروه ۶ (م)
۸۱	گروه ۷ (ح-خ-ج-چ)
۹۴	گروه ۸ (ص-ض-ط-ظ)
۱۰۷	گروه ۹ (س-ش)
۱۲۰	گروه ۱۰ (ب-پ-ت-ث-ی-ن)
۱۳۱	گام آخر (سطر نویسی و کتابت)
۱۳۹	پاسخ تمرینات
۱۵۳	منابع و مأخذ

پیش گفتار

کتاب حاضر متد بسیاری ساده‌ای است برای کسانی که دوست دارند خط زیبایی داشته باشند این اثر ماحصل تجربه شخصی بنده و برداشتهایی از روشهای تدریس اساتید گذشته و معاصر در زمینه خوشنویسی می‌باشد. این روش در مدت سالهای تدریس این حقیر در مقاطع ابتدائی، راهنمایی و متوسطه اعجاب آفریده است شاید به جرأت بتوان گفت که این اثر می‌تواند برای کلیه دانش‌آموزان، دانشجویان و مدرسان محترم که در زمینه فراگیری و یاددهی خوشنویسی فعالیت می‌کنند مفید و ثمر بخش باشد.

در کتاب حاضر، روش یادگیری از حالت سنتی که، هنرجو می‌بایست حتماً به شکل کلمه نگاه کند و سپس شروع به مشق و تمرین نماید فراتر رفته و با ارائه قواعدی نو و بدیع، یادگیری را آسانتر و شیرین‌تر ساخته است و به بطوری که در اندک مدتی، هنرجو می‌تواند صاحب خطی زیبا و دلنشین شود اساس کار در این کتاب بدین صورت است که بعد از تعارف اولیه در باره اصطلاحات خوشنویسی، حروف الفبای فارسی جهت یادگیری آسان‌تر به ۱۰ گروه مختلف تقسیم بندی شده است که هر گروه با آنکه از نظر شکل با اعضای هم گروه خود شاید متفاوت باشد ولی از نظر نوع اتصالات آنان در ابتدا و وسط کلمه شبیه همدیگر می‌باشد.

بعد از هر توضیح در باره نوع اتصالات کلمات، مثالهایی جهت یادگیری بهتر و نیز تمرینهایی جهت محک زدن هنرجو و نیز یادآوری،

آموخته‌های هنرجو آورده شده است تمرینها طوری انتخاب شده‌اند که هنرجو می‌بایست کلمات چاپی تمرینها را با توجه به یادگیری خود، به خوشنویسی خط ریز تبدیل کند.

همین امر باعث می‌شود که هنرجو به مرور زمان، در نوشته‌های خود، دیگر از اتصالات کلمات چاپی استفاده نکند و نوع اتصالات در نوشته هایش از نوع خوشنویسی خط نستعلیق باشد که این امر باعث زیبایی خط، هنرجو خواهد شد.

در آخر هر مبحث خلاصه‌ای از بحث مورد نظر جهت جمع‌بندی و نتیجه‌گیری بهتر همراه مثال آورده شده است.

در پایان بر خود لازم می‌دانم که از زحمات استاد عزیزم، جناب آقای ایمانزاده (که خدایا: هر کجا هست به سلامت دارش) تشکر نمایم زیرا در تدوین کتاب حاضر از روش تدریس ایشان نیز بهره‌ها برده‌ام و راهنمایی‌های ایشان مکمل تجارب شخصی این حقیر بوده است. و نیز رسم ادب اقتضای می‌کند که از استادان عزیز دیگرم آقایان: استاد دکتر هادی حاجی آقاجانی - استاد فرزبود - استاد عظیم هادی پور و استاد رضایی که پیشرفت بنده در امر خوشنویسی، حاصل زحمات و تلاشهای این عزیزان و لطف خداوند بزرگوار است تشکر و قدردانی نمایم.

مقدمه

در دنیای معاصر، که دنیای سرعت و تکنولوژی است محدود کسانی سراغ هنر می‌روند ولی هنری که ما در باره آن گفتگو می‌کنیم نیاز روزمره من و توست هنر خط سالیان بسیار سپری کرد تا شکل آن از یک عده علائم میخی بصورت اشکالی زیبا و موزون درآمد طبع ایرانی بر خود لازم دید که شکل‌های حروف الفبا را هر چه زیباتر بر روی صفحه به نمایش بگذارد و هنر خط را به هنر خوشنویسی تبدیل کند این هنر افراد بسیاری چون: میر علی تبریزی، میر علی هروی، سلطانعلی مشهدی و... را به عرصه این میدان کشانده است و خط نستعلیق با نام بزرگانی چون کلهر، میرزا غلامرضا اصفهانی، میر عماد و... بر خود بالیده است.

بعد از پذیرش اسلام توسط ایرانیان این هنر به یک هنر روحانی و عرفانی تبدیل شد زیرا به فرموده پیامبر اسلام: هر کس بسم الله الرحمن الرحیم را خوب بنویسد وارد بهشت می‌شود یا آنجا که فرموده‌اند: نویسنده‌ای که بد می‌نویسد مانند کسی است که به آن بد عمل می‌کند و نیز از بیانات پیامبر می‌توان به این گفته ایشان اشاره کرد که فرموده‌اند: خط نیکو به روشن شدن حق و حقیقت می‌افزاید و کمک می‌کند.

ارزش خوب نوشتن در کلام بزرگان دین و ادب و هنر این سرزمین بسیار آمده است آنجا که یکی از بزرگان فرموده‌اند: کار دنیا و دین با دو چیز فیصله یابد. شمشیر و قلم و مرتبه شمشیر فرود قلم است.

در پایان حضرت علی (ع) در سخنانی گهربار در باره خوشنویسی مطلب را تمام کرده و فرموده‌اند: «خط نیکو برای فقیر مال، برای غنی جمال و برای بزرگان کمال است»

حال با این همه توصیف در دنیای کنونی چقدر ما وابسته خوشنویسی هستیم؟ می‌توان گفت کسانی که با کتاب و خودکار و دفتر سروکار دارند وابستگی خود را به خط و خوشنویسی بیشتر از دیگران احساس خواهند کرد و عده‌ای خوب نوشتن را بر خود نعمتی مضاعف می‌دانند و عده‌ای نیز در حسرت خوش خطی و زیبانویسی مانده‌اند و آن را نعمتی می‌دانند که خداوند به بعضی از افراد داده است و دیگران را از آن محروم ساخته است.

ولی آیا به راستی چنین است؟

در وادی خوشنویسی و آموزش خط ریز (تحریری) کتابهای بسیاری از هنرمندان عزیز کشورمان به رشته تحریر در آمده است که بیانگر این مطلب است که «جوینده یابنده بود» و «مزد آن گرفت جان برادر که کار کرد»

پس با آموزش صحیح می‌توان از این نعمت، همه افراد بهره‌مند کردند و بر زیبایی خط خود بیالند.

به امید روزی که خط زیبای شما، چشم نواز هر محفلی گردد.

سخنی با هنرجو

هنرجوی گرامی، قبل از شروع به یادگیری زیبانویسی خط ریز توجه شما را به نکات زیر جلب می‌نمایم:

نخست اینکه یادگیری خوشنویسی خط ریز، مستلزم داشتن دقت و حوصله و پرهیز از هرگونه شتاب و عجله می‌باشد و نیز اینکه جهت آموزش بهتر و نتیجه‌گیری مطلوب‌تر از کتاب، بعد از یادگیری هر بخش از کتاب، به بخش دیگر مراجعه کنید، ساعاتی را که بیکار هستید از روی مثالهای کتاب تمرین کنید و نیز خودتان بخشهایی از مطالب روزنامه یا کتاب یا شعر را با توجه به یادگیری خودتان، به خوشنویسی خط ریز تبدیل کنید و اگر کلمه‌ای را از نظر خوشنویسی نتوانستید بنویسید عجله نکنید زیرا به مرور، در بخشهای دیگر کتاب به توضیح آن پرداخته خواهد شد. طوری که بعد از پایان کتاب، دیگر هیچ کلمه‌ای از نظر نوشتاری برای شما سخت و نامفهوم نخواهد بود و کاملاً به تمامی قواعد و اصول زیبانویسی خط ریز آشنا خواهید شد.

حال امیدوارم که با توجه به تمرینات خودتان و توصیه‌های این کتاب از یادگیری خوشنویسی خط ریز لذت ببرید و از تمرینات روزمره غافل نباشید.